מה להלן שאין על גביו אלא ה' אלהיו. דבמלך קא משתעי קרא דכתיב שום תשים עליך מלך (דברים יז): כגון אני מהו בשעיר. כלומר בשיאות דידי מי הוי כשיאות מעליא דאילו הויא בזמן שבית המקדש קיים מייתיא שעיר או לא: א"ל הרי צרתך בבבל. דאם גולה שבבבל דהוי על גבך ואלמן בעינן שאין על גביו אלא ה' אלהיו: **הא שבט.** דהיינו מקל כמו כי תכנו בשבט לא ימות (משלי כג): **והא מחוקק.** חכם: **מתני' איזה הוא המשיח.** שמביא פר בהוראה זה המשוח בשמן המשחה: **ואלו הם הבגדים.** שבבית שני שלא היה להם שמן המשחה: **אין בין כהן משוח בשמן המשחה למרובה בגדים אלא פר הבא על כל המצות.** שמרובה בגדים אינו מביא פר העלם דבר לא משלו ולא משל צבור אבל מביא כשבא לו שעירה ל) דיחיד: **ואין בין כהן המשמש.** והיינו ראשון שחזר לעבודתו ולאחר שחזר הוי פר של יום"כ שלו ועשירית האיפה שלו: **וזה וזה.** בין כהן המשמש דהיינו ראשון שחזר לעבודתו ובין כהן שעבר דהיינו שני שמינו תחתיו דלאחר (שנעבר) [שחזר] דראשון מעבירין השני: **שויס בעבודה היום.** דמקרבי קרבנות היום ביום"כ איזה שילה: **גמ' שמן המשחה שעשה משה.** כדכתיב שמן משחת קדש יהיה זה לי (שמות ל): **בו שולקין את העקרים.** לאותם שרשים של בשמים האמורים בפרשה דכתיב ואתה קח לך בשמים ראש מר דרור וגו': **ולא עשר לוגין כדמפרש לקמן והעקרים היו מרובים ואפילו בסיכה היה נבלע בעקרים כל שכן בשליקה: אלא שורה את העקרים במים.** ברישא שהיו מתמלאים מן המים ושוב לא יהו בולעים מן השמן כל כך: **ומניף עליהן שמן.** לאחר שהוציאם מן המים כדי שיקלוט השמן מריח הבשמים: **וקפחו.** ומוליא השמן לאחר וקפחו כמו קפחתי את הרועה (יומא דף פג:): **טעון משיחה.** ואין לא משוח בשמן לא היו כה"ג: **מפני מחלוקתו.** דהיכא דאיכא מחלוקת בעי משיחה: **ממלכתו הוא וכניו בקרב ישראל.** משמע ירושה היא להם כאדם שמורים ירושה לבניו: **ולא כל דבעי מלכא מוריה לבניה מלכותא.** אפילו בלא משיחה: **ירושה היא.** בזמן שאלוה ביישראל: **משום דמלך ראשון הוא.** ממשפחתו דאילו מלך בן מלך: **זה.** דמלכות בית דוד טעון משיחה: **ואין אחר.** שאינו ממלכי בית דוד טעון משיחה: **משום מחלוקתו של יורם נמטעל בשמן המשחה.** לאמרינן לעיל דמלכי ישראל אין מושחין ממנו: **בגפרסמא דביא.** דלא הוי משמן המשחה: **ומאי בכור.** דקרי ליה הבכור יוחנן: **בכור למלכות.** שמלך ראשון: **יורם ממלא מקום אבותיו הוה.** דכי מלך אבותיו הוה לדיק ממלא מקום אבותיו הוה ואחר כך החמיץ: **משונה כמעשיו.** דלדיק גמור הוה בעל מעשים טובים: **אמר לו.** כבוכד לגר יה ילדיק עליך את הדין אם תמרוד בי ומי

תורה אור

מה להלן שאין על גביו אלא ה' אלהיו א) אף נשיא שאין על גביו אלא ה' אלהיו בעא מיניה רבי מרבי חייא כגון אני מהו בשעיר אמר ליה הרי צרתך בבבל איתיביה אמלכי ישראל ומלכי בית דוד אלו מביאים לעצמם ואלו מביאים לעצמם אמר ליה התם לא בייפי אהדדי הכא אנן בייפינן להו לדידהו רב ספרא מתני הכי בעא מיניה רבי מרבי חייא כגון אני מהו בשעיר א"ל ב) התם שבט הכא מחוקק ותניא לא יסור שבט מיהודה זה ראש גולה שבבבל שרודה את ישראל ג) במקל ומחוקק מבין רגליו אלו בני בניו של הלל שמלמדים תורה לישראל ברבים: **מתני'** ואיזהו המשיח המשוח בשמן המשחה לא המרובה בבגדים ד) אין בין כהן המשוח בשמן המשחה למרובה בגדים אלא פר הבא על כל המצות ואין בין כהן משמש לכהן שעבר אלא פר יוה"כ ועשירית האיפה והזה וזה שוים בעבודת יוה"כ ומצווים על הבתולה ואסורים על האלמנה ואינם מטמאים בקרוביהם ולא

פורעים ולא פורמים ומחזירין הרוצה: **גמ'** ה) ת"ר שמן המשחה שעשה משה במדבר היו שולקים בו את העיקרים דברי ו) רבי יהודה רבי יוסי אומר והלא לסוך את העקרים אינו סופק אלא שורין את העקרים במים ומציף עליו שמן וקולט את הריח וקפחו אמר לו רבי יהודה וכי נס אחד נעשה בשמן המשחה והלא תחלתו שנים עשר לוגין וממנו היה נמשח משכן וכליו אהרן ובניו כל שבעת ימי המלואים וכולו קיים לעתיד לבוא שנאמר שמן משחת קדש יהיה זה לי לדורותיכם ז) תניא אידך ויקח משה את שמן המשחה וימשח [את] המשכן [ואת] כל אשר בו רבי יהודה אומר שמן המשחה שעשה משה במדבר כמה נסים נעשו בו מתחלה ועד סוף תחלתו לא היה אלא שנים עשר לוגין ראה כמה יורה בולעת וכמה עקרים בולעים וכמה האור שורף ובו נמשח משכן וכליו ואהרן ובניו כל שבעת ימי המלואים ובו נמשחו כהנים גדולים ומלכים ואפילו כהן גדול בן כהן גדול טעון משיחה ואין מושחים מלך בן מלך ואם תאמר מפני מה משחו את שלמה מפני מחלוקתו של אדוניה ואת יואש מפני עתליה ואת יהואחז מפני יהויקים שהיה גדול ממנו שתי שנים ואותו שמן קיים לעתיד לבוא שנאמר שמן משחת קדש יהיה זה לי לדורותיכם ח) זה בגימטריא שנים עשר לוגין הוו אמר מר ואפילו כהן גדול בן כהן גדול טעון משיחה מנלן דכתיב והכהן המשיח תחתיו מבניו נימא קרא והכהן מתחתיו מבניו מאי המשיח קמ"ל דמבניו דכהן גדול אי הוי משיח הוי כהן גדול ואי לא לא הוי כהן גדול אמר מר ואין מושחין מלך בן מלך מנלן אמר רב אחא בר יעקב דכתיב למען יאריך ימים על ממלכתו וגו' ירושה היא לכם ומנלן דכי איכא מחלוקת בעי משיחה ולאו כל דבעי מלכא מורית מלכותא לבניה אמר רב פפא אמר קרא הוא ובניו בקרב ישראל בזמן ששלום בישראל קרינא ביה הוא ובניו ואפילו בלא משיחה תנא אף יהוא בן נמשי לא נמשח אלא מפני מחלוקתו של יורם ותיפוק ליה משום דראשון הוא חסורי מחסרא והכי קתני מלכי בית דוד משוחין מלכי ישראל אין משוחין מנלן אמר רבא אמר קרא קום משחהו כי זה וגו' זה טעון משיחה ואין אחר טעון משיחה אמר מר אף יהוא בן נמשי לא נמשח אלא מפני מחלוקתו של יורם ומשום מחלוקתו של יורם בן אחאב נמעול בשמן ט) כדאמר רב פפא באפרסמא דביא ה"ג באפרסמא דביא ואת יהואחז מפני יהויקים שהיה גדול ממנו שתי שנים ומי קשיש מיניה והכתיב ובני יאשיהו הבכור יוחנן השני יהויקים השלישי צדקיהו הרביעי שלום וא"ר יוחנן הוא שלום הוא צדקיהו הוא יוחנן הוא יהואחז לעולם יהויקים קשיש ומאי בכור בכור למלכות ומי מלכי זוטרי מקמי קשישי והא כתיב ואת הממלכה נתן ליהורם כי הוא הבכור יהורם ממלא מקום אבותיו הוה יהויקים לאו ממלא מקום אבותיו הוה אמר מר הוא שלום הוא צדקיהו הוא יוחנן הוא יהואחז והא חד חד קא חשיב דכתי' השלישי הרביעי מאי שלישי שלישי לבנים ומאי רביעי רביעי למלכות דמעיקרא מלך יהואחז ולבסוף יהויקים ולבסוף יכניה ולבסוף צדקיהו ת"ר הוא שלום הוא צדקיהו ילמה נקרא שמו שלום שהיה י) משולם במעשיו איכא דאמרי שלום ששלמה מלכות בית דוד בימיו ומה שמו מתניה שמו שנאמר וימלך מלך בבל את מתניה דודו תחתיו ויסב את שמו צדקיהו א"ל יה יצדיק עליך את הדין אם תמרוד בי כ) (שנאמר ויביאהו בבלה) וכתיב וגם במלך נבוכד נצר מרד אשר השביעו באלהים

ומי

א) [לעיל ס. י.] ב) סנהדרין ס. : ג) [ל"ל בשבט וכך מ' כסנהדרין ועי' רש"י דהתם ודהכא]: ד) מגילה ט.: ה) כריתות ס. [כל הענין ע"ש כמה וכמה שינויים] : ו) [בפרש"י בגימוקי המומש פרשת תצא ל' פר"ד בגם דברי ר' מאיר אמר לו ר' יהודה והלא לסוך וכו' ר' יהודה ולא הרמב"ן בפירושו שם ועי' ירושלמי שקלים פ"ו] : ז) ת"כ פרשה ו: ח) [ממות פנו.] ט) [לקמן יב.] : י) [מגילה כג.]: כ) בע"י ל"ג : ל) [ל"ל כיחיד]:

מ"ז א ב ג מיי' פרק טו מהל' שגגות הל' ו : יז ד מיי' פ"ד מהל' כלי מקדש הל' יד : יח ה מיי' פט"ו מהל' שגגות הל' ז : יט ו מיי' פ"א מהל' עבודת יו"כ הל' ב : כ ז מיי' פי"ז מהל' איסורי ביאה הל' ל והל' יג סמג לאוין קכא ועשין לו : כא ח מיי' שם הל' ח : כב ט מיי' פ"ג מהל' אבל הל' ו סמג לאוין לו : כג י מיי' פ"א מהל' ביאת מקדש הל' י סמג לאוין ט : כד כ מיי' פ"ז מהל' רוצח הל' ט : כה ל מיי' פ"א מהל' כלי המקדש הל' ב סמג עשין קכו : כו מ מיי' שם הל' ז : כז נ ס מיי' שם הלכה יא ופ"א מהל' מלכי הלכה יב : כח ע מיי' פ"א מהל' כלי המקדש הל' ז ופ"א מהל' מלכים הל' י : כט פ מיי' פ"א מהל' כלי המקדש הל' יא ופ"א מהל' מלכים הל' י : ל צ ק מיי' פ"ד מהל' כלי המקדש הל' כ ופ"א מהל' מלכים הל' ז סמג עשין קעו :

שמות ל ויקרא ח

ויקרא

דברים יז

שמואל א ט

רש"י ג

שם כ כא

שם ח ג

מלכים ב כד

שם דה"ב לו

תוספות הרא"ש

בעי מיניה רבי מרבי חייא. אע"ג דרבי חייא תלמידיה הוה אפ"ה מגדולי תלמידיו [היה] הכיה נשא ונתן(בו)[רבי] עמו: כגון אני. אם הייתי בזמן הכיה שעיר מו לא. וא"ל לא לפי שאינם גולה גדול ממנו כדמפרש ואזיל לפי שמודין את הענ בשבט: ובו ממשח הכהנים גדולי' ומלכים. ואע"ג דכתיב בקרא אחר יהן ממנו על זר וכלכת ומלך בכלל זר. אפשר דדרים ליה מדכתיב על בחר אדם לא ייסך ודרשי אדם ולא מלך כדדרשי' (מגילה דף יא.) בקום עליו אדם ולא מלך זה המן הרשע :

ומי הוה שמן המשחה. בימי יהואחז דקתני ויהואחז ממשח מפני יהויקים: **והתניא משנגנז ארון וכו'.** מדכתיב השימו בארגז מלדו דארגז בלד ארון קאי אלמא בהדי ארון נגנז ומדקאמר יאשיהו תנו את ארון ה' בבית וגו' משמע שלוה לגונזו: **אין לכם משא בכתף.** ואמרינן במסכת שקלים אמר להם אם גולה עמכם שוב תורה אור לאיכם מחזירין אותו בכתפיכם לוה לגונזו: **אתיא שם שם.** דכתיב בארון ונועדתי לך שם ודברתי אתך מעל הכפורת וגו' וכתיב ונועדתי שמה לבני ישראל וכתיב בלגלגת המן ותן שמה מלא העומר מן מה ארון נגנז לף ללגלגת המן נגנז: **אתיא דורות דורות.** דכתיב בלגלגת המן והכת אותו לפני ה' למשמרת לדורותיכם וכתיב בשמן המשחה שמן משחת קדש יהיה זה לי לדורותיכם מה ללגלגת המן נגנז לף שמן המשחה נגנז: **משמרת משמרת.** דכתיב בלגלגת המן דהוי נגנז למשמרת לדורותיכם וכתיב במקלו של אהרן למשמרת לאות לבני מרי וגו' מה ללגלגת המן נגנז לף מקלו של אהרן נגנז: **אמר רב פפא באפרסמא דכיא.** משמו אמ יהואחז: **כמין נזר.** דהדר ליה הודרני באלבעתיה כלילא (כזה): **כמין כף יוני.** שמתחיל למשוח באלבעו בין ריסי עיניו ומושך אלבעו על הראש והולך עד שמגיע לעורף ככף יוני כזה ח: **נותנין לו שמן בין ריסי עיניו.** ושם מושחים לכהן כמין כף יוני כדפרישנא: **מאן דאמר יליף עדיפא דכתיב ויצוק משמן המשחה.** והדר וימשח: **שכן אתה מוצא גבל כלי שרת.** דהוה משיחה ולא יליף: **מה טעם ויצוק משום דוימשח.** כבר: **כשהוא מספר.** כשהיה מדבר עם אחרים: **עולות ויושבות.** בעקרי זקנו כדי שלא יפלו: **שמא ח"ו מעלתי בשמן המשחה.** שנעתי בו כשהלבשתיו: **ואני מעלתי.** שמא נפל עלי מן השמן במקום שאין ראוי למשיחה ומעלתי: **והורדתם אותו אל**

ומי הוה שמן המשחה א) והתניא משנגנז ארון נגנז שמן המשחה וצנצנת המן ומקלו של אהרן שקדיה ופרחיה וארגז ששלחו פלשתים דורון לישראל שנאמר °ואת כלי הזהב אשר השבותם לו אשם תשימו בארגז מצדו ושלחתם אותו והלך ומי גנזו יאשיהו מלך יהודה גנזו שראה שכתוב בתורה °יולך ה' אותך ואת מלכך וגו' צוה וגנזום שנאמר °ויאמר ללוים המבינים לכל ישראל הקדושים לה' תנו את ארון הקדש בבית אשר בנה שלמה בן דוד מלך ישראל אין לכם משא בכתף עתה עבדו את ה' אלהיכם ואת עמו ישראל ואמר רבי אלעזר אתיא שם שם אתיא משמרת משמרת אתיא דורות דורות אמר רב פפא באפרסמא דכיא ת"ר ב) כיצד מושחין את המלכים "כמין נזר ואת הכהנים כמין כי ג) מאי כמין כי אמר רב מנשיא בר גדא ²כמין כף יוני תני חדא ³בתחלה מוצקין שמן על ראשו ואח"כ נותנין לו שמן בין ריסי עיניו ותניא אחריתי בתחלה נותנין לו שמן בין ריסי עיניו ואח"כ מוצקים לו שמן על ראשו תנאי היא איכא דאמרי משיחה עדיפא ואיכא דאמרי יציקה עדיפא מ"ט דמאן דאמר יציקה עדיפא דכתיב °ויצוק משמן המשחה על ראש אהרן וימשח אותו לקדשו ומאן דאמר משיחה עדיפא מ"ט קסבר שכן אתה מוצא אצל כלי שרת והכתיב ויצוק ובסוף וימשח הכי קאמר מאי טעם ויצוק משום דוימשח ת"ר ד) °כשמן הטוב [וגו'] יורד על הזקן זקן אהרן וגו' כמין שני טפי מרגליות היו תלויות לאהרן בזקנו אמר רב פפא תנא כשהוא מספר עולות ויושבות לו בעיקר זקנו ועל דבר זה היה משה דואג אמר שמא חס ושלום מעלתי בשמן המשחה יצתה בת קול ואמרה כשמן הטוב וגו' °כטל חרמון מה טל חרמון אין בו מעילה אף שמן המשחה שבזקן אהרן אין בו מעילה ועדיין היה אהרן דואג אמר שמא משה לא מעל אבל אני מעלתי יצתה בת קול ואמרה לו °הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד מה משה לא מעל אף אתה לא מעלת ת"ר ²אין מושחים את המלכים אלא על המעיין בדי שתמשך מלכותם שנא' °ויאמר המלך להם קחו עמכם את עבדי אדוניכם [וגו'] והורדתם אותו אל גיחון ה) אמר רבי אמי האי מאן דבעי לידע אי מסיק שתיה אי לא ניתלי שרגא בעשרה יומי דבין ראש השנה ליום הכפורים בביתא דלא נשיב זיקא אי משיך נהוריה נידע דמסיק שתיה ומאן דבעי למיעבד *בעיסקא ובעי למידע אי מצלח אי לא מצלח לירבי תרנגולא אי שמין ושפר מצלח האי מאן דבעי למיפק [לאורחא] ובעי למידע אי חזר ואתי לביתא אי לא ניקום בביתא ו) דחברא אי חזי בבואה דבבואה לידע דהדר ואתי לביתא ולאו מלתא היא דלמא חלשא דעתיה ומיתרע מזליה ז) אמר אביי השתא דאמרת סימנא מילתא היא ח) ²[לעולם] יהא רגיל ט) למיחזי בריש שתא קרא ורוביא כרתי וסילקא ותמרי אמר להו רב משרשיא י) לבריה כי בעיתו מיעל ומיגמרי קמי רבייכו גרסו מתניתא ועלו לקמי רבייכו וכי יתביתו קמיה חזו לפומיה דכתיב °והיו עיניך רואות את מוריך וכי גרסיתו גרסו על נהרא דמיא דכי היכי דמשכן מיא משכן שמעתתייכו ותיבו כ) אקילקלי דמתא מחסיא ולא תיבו אפדני דפומבדיתא טב גלדנא סריא [דמתא מחסיא למיכל] מכותתא דרמי כיפי °רמה קרני באלהי ל) רמה קרני ולא רמה פכי דוד ושלמה שנמשחו בקרן נמשכה מלכותן שאול ויהוא שנמשחו בפך לא נמשכה מלכותן: המשוח בשמן המשחה וכו' ת"ר מ) משיח יכול מלך ת"ל כהן אי כהן יכול מרובה בגדים ת"ל משיח אי משיח יכול משוח מלחמה תלמוד לומר והכהן המשיח שאינו משיח על גביו מאי משמע ג) כדאמר רבא הידך המיומנת שבירך הכא נמי המשיח המיומן שבמשוחים אמר מר משיח יכול מלך מלך פר הוא דמייתי שעיר הוא דמייתי איצטריך ס"ד אמינא על שגגת מעשה יביא שעיר על העלם דבר יביא פר קמ"ל: אין בין משוח בשמן המשחה כו': מתניתין דלא כרבי מאיר דאי ר"מ הא ס) תניא מרובה בגדים מביא פר הבא על כל המצות דברי ר"מ ולא הודו לו חכמים מ"ט דר"מ דתניא °משיח אין לי אלא משוח בשמן המשחה מרובה בגדים מנין תלמוד לומר הכהן המשיח במאי אוקימתיה כרבנן אימא

ניחון. אלמא בעי משיחה על המעיין: **ניתלי.** ידליק: **מי משוך נסוריס.** שדולק כל זמן שהשמן בתוכו: **לירבי תרנגולא.** על שם ההוא עיסקא: **שמין ושפיר.** שמשמנת ומשבחת: **כיתא דחברא.** בית חשוך: **ולאו מילתא היא.** דזימנא דלקי על גב דלית ליה בבואה דבבואה הדר אתי ואפי' הכי לא ליעבד הכי דדלמא לא חזי בבואה דבבואה אלמא דעתיה ומתרע מזליה ולא הדר אתי [משום דמיתרע מזליה דמי לא הוה עביד הכי לא הוה מיתרע מזליה והדר אתי] הלכך לא ליעביד: **קרא ורוביא כרתי וסילקא ותמרי.** דהכי גדלי לעגל עפי משתר ירקות קרא דלעת רוביא תלהן: **גרסו מתניתא.** מעיקרא כי היכי דההוי מרגלא מילתא בפומייכו ותהוון ידעין למשאל ליה: **ממשכן שמעתא.** דלא ליפסוק מפומייכו כמעין זה שמושך והולך: **דמתא מחסיא.** הוו תלמידי חכמים דלוייס להורלה ותרבות יפה היה בהם אבל בפומבדיתא לא הוי תרבות מעלית כל כך וקאמר ליה מוטב לו לדור באפסה במתא מחסיא מלדור באפדנא בפומבדיתא: **גילדנא סריא.** מוטב לאכול דג קטן מוסרח כדאמרינן בפ"ק דמו"ק (דף יח:) כורא סמוך למיסריחה מעלי: **מכותתא דרמי כיפי.** אפילו מכותתא שהוא משובח ואחק שמשבר את האבן כשהופכים הימנו אעפ"כ לא תאכל הימנו כדאמרינן בפרק (ערבי פסחים) [ואלו עוברין (פסחים מ"ב.)] שלשה דברים נאמרו בכותח מטמטם את הלב וכו' כיפי שלעים כדמתרגמינן שלע כיפא אית דמפרשי מוטב תאכל גילדנא סריא שאין דמיהם יקרים מכותח שאוכלים אותו עשירים ושריס הדרים ברמי כיפי כלום' במנדלים וחומות גדולות לפי שדמיהם יקרים: **אם הכהן המשיח יכול מנך** יביא פר שהיה משוח ת"ל הכהן: **המיומן שבמשוחים.** דהיינו כהן גדול: מרובה בגדים מנין תלמוד לומר והביא הכהן המשיח: לימא

לא א ב ג מיי' פרק ה מהל' כלי המקדש הלכה ט:
לב ד מיי' שם פל' יא וס"ל מהל' מלכים הל' יא:
לג ה טוש"ע או"ח סי' תקפג ס"ל:

תהליס קנ

שם

שם

מלכים ח ח

ל"ל עסקא. יעב"ן.

ישעיה ל

שמואל א ב

ויקרא ד

תוספות הרא"ש

וגנזו שנאמר ויאמר לוים המבינים [לכל ישראל] (בעם) הקדושים לה' תנו את ארון הקודש בבית אשר בנה שלמה בן דוד מלך ישראל. ומשמע לשון פשטי' דקרא דלמגמו' קאמר. הדא דתרון בבית המקדש הוי קאי דמאן תפקי' מהתם דאיצטריך יאשיהו המלך (ולגזכתי' לגזוזי קאמר להו) [למימר להו לגזוזי לגזוכתים] ועוד לכתוב קרא בבית ה' וממילא ידענא דשלמה בנה למקדש ל"ל לכתוב בבית אשר בנה שלמה בן דוד מלך ישראל. אלא משמע מסכת דכי בנוי' שלמה לבית המקדש הוה ידע דסופי' ליתרב וישראל יגלו מעל אדמה' והכיון בית תחת הקיקב שיהי' מוכן לגנוז בו ארון כדי שלא

ישלטו [בו] יד לומות סעולה. ועליו קאמר יאשיהו בבית אשר בנה שלמה. ואיכא למימר הא דקאמר שלמה (ואחין) [ואחיו] שם מקום לארון (מלכים ח ח) אהניה דוכתא קאמר. ולאו כ"ע ידעי ליה להניה דוכתא אלא לאהני' דהוה מסור לבו דור אחר דור והיינו דכתיב לנוים המבינים (בעם) [לכל ישראל] הקדושים לה' שהיו מבינים ויודעים את מקומו: **ובשהוא** מספר ה) את זקני עולות ויושבות בעקרי זקנו ומדבקין בבשר שאין שם שער. כרמ"ם ז"ל: **והורדתם** אותו אל גיחון. הוא מעין קטן שהוא למטה מירושלים והוא מי שלוח: **אמשיך** הנורא. מתמר ושולה (בעולה) [בעולה] משוך ולא מקטף אקטיפי שאינה טוטה לכאן ולכאן כדרך (שסלבתם) [השלבתם] על ידי רוח. כדאמרי' (פסחים דף ח) בני אור הכר יפה לבדיקה מעוה המשיך נהורא והכך מקטף אקטיפי: כ) **פר** הבא על כל המצות. דכתיב כיה הכהן המשיח. ואע"ג דבני עשיריה אתיפה כתיב נמי המשיח. ג) כתיב כיה נמי דיוס המשח אותו ואין מעוה אחר מיעוה אלא לגדות. הרמ"ה ז"ל: **וכצוויים** על הכמולה. (ליקח) פי' [ליקח] כמולה ולא בעולה. ולישנא דקרא נקט הוה אלא בכמולה. ולאו הכא מכלל עשה עשה: **מ"ט** דר' מאיר דהניא משיח אין לי אלא משיח בשמן המשחה מרובה בגדים מנין ת"ל המשיח. דס"ל דמשיח משמע נמי משוע כדאמרי' הכך המיומנת שבירך ומעוה אחר מעוה לגדות [מרובה] בגדים. ורש"י ז"ל גריס ת"ל הכהן משמע המיומנת דהכהן דריש:

ה) וכן פרש"י בכריתות לג"ל: ב) דבור זה ודבור שלאהרון שייך לעיל במתני': ג) עיין בתורת כהנים פ' ו וירושלמי פ"ה דמגילה:

אימא סיפא אין בין כהן לכהן שעבר . דהייט שני : אלא פר יום הכפורים ועשירית האיפה . דמשל ראשון הן בתין הא לכל אחר דבריהם זה וזה שוין דשני נמי כל מלות כהונה גדולה עליו : אפילו לרבי מאיר דאמרי וכו' . עבר דבריהם לא דמי לשעבר דמתניתין : רבי

מומו . דלעיל מוזר לעבודתו מפני המום מכין שמלוה על הבתולה תלמוד לומר והוא : פשיט אנלמרא . כלומר כהן גדול שנלמרא מהו בתלמה : מי אמרינן כהונה גדולה מדמה דחי להאי מתלמה מו דלמה כהונה גדולה מיפטר פטר ליה להאי מתלמה וכי אנלמרא דליכא כהונה גדולה לא פטר ומוזר בתלמה : עבר מחמת מומו וסוס . דלפילו עבר דאשון מחמת מומו אסור בתלמה וכי אנלמרא מין לך מום גדול מזה ושמעי' מינה דאפילו הכי אסור בתלמה : למעט למעט מעט . דהייטו בשפה חלוקו : למעלה למעלה מעט . בלומר בשפה במשפחה חלוקו : למעט מקמי שפה . שקורעין למעה משפה לפיו שהוא למעה מבית המלר : למעלה מקמי שפה . שקורעין בית המלר ממש : כיון דבעלמא הוי קרע . דאם רלה לתיו מבדיל אלא קורעין למעה משפה ויולא הי קריעה אם כן כהן גדול היכי מלי קרע למעה מקמי שפה קרי כהן בגדיו לא יפרום : אינו אלא על הפנים . דבעלמא לא יצא ידי קריעה אלא מתוך בכהן גדול : בראש וכנד של פומה . דכתיב ופרע את ראש האשה (במדבר ה) והכן במס' סוטה (דף ז') הכהן מוזר בבגדיה אם נקרעו נקרעו ואם נפרמו נפרמו : שמואל אמר לא בחדא כרבי יהודה . דכל שאינו מבדיל מקמי שפה הוי קרע של תפלות : ופליג עליה בחדא . דלעיל רבי יהודה אמר דכהן גדול אינו בפריעה ופריעה כל עיקר ושמואל אמר דפורס למעה למעה מקמי שפה : לפה לי לאכפה אחר לטולם אפמיר . אלא לכל דתדירא בכל מקום היא קדמה דזה בכה אב דבכל מקום תדיר קודם דמשמע אחר לעולם התמיד שיהיה כבר : נאפוח ראשון לקרות בתורה : ולברך ראשון . בזמון :

אמא סיפא אין בין כהן משמש לכהן שעבר אלא פר יום הכפורים ועשירית האיפה אתאן לרבי מאיר א) דתניא אירע בו פסול בכהן גדול ועבר ומינו כהן אחר תחתיו הראשון חוזר לעבודתו והשני כל מצות כהונה עליו דברי ר"מ ב) [רבי יוסי אומר ראשון חוזר לעבודתו ושני אינו ראוי לא לכהן גדול ולא לכהן הדיוט] אמר רבי יוסי מעשה ביוסף בן אילים מצפורי שאירע בו פסול בכהן גדול ג) (ועבר ומינו אחר תחתיו ולא הניחוהו אחיו הכהנים להיות לא כהן גדול ולא כהן הדיוט) כהן גדול משום איבה כהן הדיוט משום ד) מעלין בקדש ואין מורידין רישא רבנן וסיפא ר"מ אמר רב חסדא אין רישא רבנן וסיפא ר"מ רב יוסף אמר רבי היא ונסיב לה אליבא דתנאי רבא אמר ר"ש היא וסבר לה כר"מ בחדא ופליג עליה בחדא ה) דתניא דברים שבין כהן גדול לכהן הדיוט אלו הם פר הבא על כל המצות ופר יוה"כ ועשירית האיפה ולא פורע ולא פורם אבל הוא פורם מלמטה וההדיוט מלמעלה ואין מטמא לקרובים ומוזהר על הבתולה ואסור באלמנה ומחזיר את הרוצח ומקריב אונן ואינו אוכל ו) [ואינו חולק] מקריב חלק בראש ונוטל חלק בראש ומשמש בשמונה כלים ז) וכל עבודת יום הכפורים אינה כשרה אלא

אימא סיפא אין בין כהן לכהן שעבר . דהייט שני : אלא פר יום הכפורים ועשירית האיפה . דמשל ראשון הן בתין הא לכל אחר דבריהם זה וזה שוין דשני נמי כל מלות כהונה גדולה עליו : אפילו לרבי מאיר דאמרי וכו' . עבר דבריהם לא דמי לשעבר דמתניתין : רבי

מומו מכין תלמוד לומר וסוס . דלפילו עבר דאשון מחמת מומו אסור בתלמה וכי אנלמרא מין לך מום גדול מזה ושמעי' מינה דאפילו הכי אסור בתלמה : למעט למעט מעט . דהייטו בשפה חלוקו : למעלה למעלה מעט . בלומר בשפה במשפחה חלוקו : למעט מקמי שפה . שקורעין למעה משפה לפיו שהוא למעה מבית המלר : למעלה מקמי שפה . שקורעין בית המלר ממש : כיון דבעלמא הוי קרע . דאם רלה לתיו מבדיל אלא קורעין למעה משפה ויולא הי קריעה אם כן כהן גדול היכי מלי קרע למעה מקמי שפה קרי כהן בגדיו לא יפרום : אינו אלא על הפנים . דבעלמא לא יצא ידי קריעה אלא בכהן גדול : בראש וכנד של פומה . דכתיב ופרע את ראש האשה (במדבר ה) והכן במס' סוטה (דף ז') הכהן מוזר בבגדיה אם נקרעו נקרעו ואם נפרמו נפרמו : שמואל אמר לא בחדא כרבי יהודה . דכל שאינו מבדיל מקמי שפה הוי קרע של תפלות : ופליג עליה בחדא . דלעיל רבי יהודה אמר דכהן גדול אינו בפריעה ופריעה כל עיקר ושמואל אמר דפורס למעה למעה מקמי שפה : לפה לי לאכפה אחר לטולם אפמיר . אלא לכל דתדירא בכל מקום היא קדמה דזה בכה אב דבכל מקום תדיר קודם דמשמע אחר לעולם התמיד שיהיה כבר : נאפוח ראשון לקרות בתורה : ולברך ראשון . בזמון :

**מומו . דלעיל מוזר לעבודתו מפני המום מכין שמלוה על הבתולה תלמוד לומר והוא : פשיט אנלמרא . כלומר כהן גדול שנלמרא מהו בתלמה : מי אמרינן כהונה גדולה מדמה דחי להאי מתלמה מו דלמה כהונה גדולה מיפטר פטר ליה להאי מתלמה וכי אנלמרא דליכא כהונה גדולה לא פטר ומוזר בתלמה : עבר מחמת מומו

א) זבחים ל: : ב) שם. פסחים עג.: ג) [דזבחים ל: לימא רבינא] : ד) כתובות סז. ע"ש ה) גיר מזז[ע"ש שיטייס גדולים] : ו) גיטין עט. : ז) לא נמצא בכתוב ופיין בנ"ש : ח) [פוסק ה"ז : ט) [כדכתיב לתיבה כנען פר' נח ע פכ"ס] :

פרשת פר כהן משיח כתיבא בריש״א והדר כתיבא פר העלה דבר של צבור ועשה לפר כאשר עשה לפר החטאת דהייט לפר כהן משיח לעה״ר לעבודה וכתב כאשר שרף את הפר הראשון : **וכפר בעדו** . והדר ובעד ביתו ובעד כל קהל ישראל : פר דעבודת כוכבים הוי עולה : **חסירא אליף** . למימרא דעולה קמיה : **כמשפט כפיר כיים** . בפר דעבודת כוכבים דכתיב כתיבה אזלינן ועולה בריש״א כתיבה : **שעיר יחיד קודם לנכשא יחיד** . כגון שהיו שניים זה הבא בשבה וזה הבא בעירה : **שכן נפרכתה באליה** . דעז איכא טעומה אליה : **כגון יום** . בגלל יום כבש גלל עומר וכבשים בגלל שתי הלחם : **מתני' עומדים בקלקלה** . המים למשכב זכור : **גמ' אמו קודמת לכולם** . דאית לה זילותא עפי : **[הכא קודם למלך ישראל]** . שאין כל ישראל ראוין לחכמה אבל מלך כל ישראל ראוין למלכות : **מלך קודם לכהן גדול** . מדאמר מלך לכהן גדול קחו עמכם מעבדי אדוניכם [וע"כ אמפשיה קאמר] אלמא מלך עדיף : **אמרבלא** . שמעונה על כולם ואין מסיבין על דבריו : **גזבר** . הממונה על האוצרות

פר כהן משוח ופר עדה כו' : מנא הני מילי דת"ר °ושרף אותו כאשר שרף את הפר הראשון מה ת"ל הראשון שיהא ראשון קודם לפר העדה בכל מעשיו ת"ר פר כהן משיח ופר העדה עומדים פר כהן משיח קודם לפר העדה בכל מעשיו הואיל ומשיח מכפר ועדה מתכפרת דין הוא שיקדים המכפר למתכפר וכן הוא אומר °וכפר בעדו ובעד ביתו ובעד כל קהל ישראל א) *פר העלם דבר של צבור קודם לפר של עבודת כוכבים מ"ט האי חטאת והאי עולה ב) ותניא °והקריב את אשר לחטאת ראשונה מה ת"ל אם ללמד שתהא חטאת ראשונה הרי כבר נאמר ואת השני יעשה עולה כמשפט אלא °זה בנה אב שיהו כל חטאות קודמות לעולות

ויקרא ד

ספ״ט

הבאים עמהם וקיי"ל °דאפילו חטאת העוף קודמת לעולת בהמה °פר עבודת כוכבים קודם לשעיר עבודת כוכבים אמאי האי חטאת והאי עולה אמרי במערבא משמיה *דרבא בר מרי חטאת עבודת כוכבים חסירא אל"ף °לחטת כתיב ג) רבא אמר כמשפט כתיב ביה °שעיר עבודת כוכבים קודם לשעיר נשיא מ"ט האי צבור והאי יחיד 'שעיר נשיא קודם לשעירת יחיד מ"ט האי מלך והאי הדיוט 'שעירת יחיד קודמת לכבשת יחיד והא תניא כבשת יחיד קודמת לשעירת יחיד אמר אביי תנאי היא מר סבר שעירה עדיפא שכן נתרבתה אצל עבודת כוכבים ביחיד ומר סבר כבשה עדיפא שכן נתרבתה באליה °עומר קודם לכבש הבא עמו °שתי הלחם קודמים לכבשים הבאים עמהם 'זה הכלל דבר הבא בגין ליום קודם לדבר הבא בגין לחם : **מתני'** ד) °האיש קודם לאשה להחיות ולהשב אבדה 'והאשה קודמת לאיש לכסות °ולהוציא מבית השבי 'בזמן ששניהם עומדים בקלקלה האיש קודם לאשה : **גמ'** ת"ר היה הוא ואביו ורבו בשבי °הוא קודם לרבו °ורבו קודם לאביו °אמו קודמת לכולם חכם קודם למלך ישראל הכם שמת אין לנו כיוצא בו מלך ישראל שמת כל ישראל ראוים למלכות מלך קודם לכהן גדול שנאמר °ויאמר המלך (אליהם) [להם] קחו עמכם* (או מ)עבדי אדוניכם וגו' כהן גדול קודם לנביא שנאמר °ומשח אותו שם צדוק הכהן ונתן הנביא הקדים צדוק לנתן ואומר °שמע נא יהושע הכהן הגדול אתה ורעיך וגו' יכול הדיוטות היו ת"ל °כי אנשי מופת המה ואין מופת אלא נביא שנאמר °ונתן אליך אות או מופת °משוח בשמן המשחה קודם למרובה בגדים מרובה בגדים קודם למשיח שעבר מחמת קריו משיח שעבר מחמת קריו קודם לעבר מחמת מומו עבר מחמת מומו קודם למשוח מלחמה משוח מלחמה קודם לסגן סגן קודם לאמרכל מאי אמרכל אמר רב חסדא אמר כולא אמרכל קודם לגזבר גזבר קודם לראש משמר ראש משמר קודם לראש בית אב ראש בית אב קודם לכהן הדיוט ה) איבעיא להו לענין טומאה סגן ומשוח מלחמה איזה מהם קודם אמר מר זוטרא בריה דרב נחמן ת"ש דתניא סגן ומשוח מלחמה שהיו מהלכים בדרך ופגע בהם מת מצוה °מוטב שיטמא משוח מלחמה. ואל יטמא סגן שאם יארע בו פסול בכהן גדול נכנס הסגן ומשמש תחתיו והתניא משוח מלחמה קודם לסגן אמר רבינא כי תניא ההיא להחיותו : **מתני'** ו) °כהן קודם ללוי לוי לישראל ישראל לממזר וממזר לנתין ונתין לגר וגר לעבד משוחרר אימתי בזמן שכולם שוים אבל אם היה ממזר תלמיד חכם וכהן גדול עם הארץ ממזר תלמיד חכם קודם לכהן גדול עם הארץ : **גמ'** כהן קודם ללוי שנאמר °(ו)בני עמרם אהרן ומשה ויבדל אהרן (להקריב) [להקדישו] קדש (ה)קדשים לוי קודם לישראל שנאמר °בעת ההיא הבדיל ה' את שבט הלוי ז) (מתוך) וגו' ישראל קודם לממזר שזה מיוחס וזה אינו מיוחס ממזר קודם לנתין זה בא מטפה כשרה וזה בא מטפה פסולה נתין קודם לגר זה גדל עמנו בקדושה וזה לא גדל עמנו בקדושה גר קודם לעבד משוחרר זה היה בכלל ארור וזה לא היה בכלל ארור : אימתי בזמן שכולן שוין כו' : מה"מ א"ר אחא ברבי חנינא דאמר קרא °יקרה היא מפנינים ח) מכהן גדול שנכנס לפני ולפנים תניא רשב"י אומר בדין הוא שיקדים עבד משוחרר לגר שזה גדל עמנו בקדושה וזה לא גדל עמנו בקדושה אלא זד היה בכלל ט) ארור וזה לא היה בכלל ארור שאלו תלמידיו את רבי אלעזר ברבי צדוק מפני מה הכל רצין לישא גיורת ואין הכל רצין לישא משוחררת אמר להם זו היתה בכלל ארור וזו לא היתה בכלל ארור דבר אחר זו היתה בחזקת שמור וזו לא היתה בחזקת שמור שאלו תלמידיו את רבי אלעזר מפני מה הכלב מכיר את קונו וחתול אינו מכיר את קונו אמר להם ומה האוכל ממה שעבר אוכל משכח האוכל עבר עצמו עאכ"ו שאלו תלמידיו את ר"א מפני מה הכל מושלים בעכברים מפני שסורן רע מאי היא רבא אמר אפילו גלימי גייצי

רב

מלכים ה ה

מלכים ה ה

דברים יג

דברים יג

ר"ה ה כג

דברים י

מגלי ג

נא א מיי' פ"ע מהל' תמידין ומוספין הלכה ז :

נב ב מיי' שם הל' ו :

נג ג מיי' שם הל' ח :

נד ד ה ו מיי' שם הלכה ז :

נה ה מ"ו מיי' שם הל"ט :

נו ו טוש"ע יו"ד סי' רנב סעיף ח סה"מ :

נז ל מיי' פ"ח מהל' מחנות עניים הל' טו סמג עשין קכב טוש"ע יו"ד סי' רנח סעיף ח :

נח מ נ מיי' וסמג שם טוש"ע יו"ד סי' רנב סעיף ח :

נט ס מיי' פי"ב מהל' תרומה הלכה ה טור שו"ע יו"ד סי' רמב סעי' לה וסי' רנב ס"ע :

ס ע מיי' שם הלכה כ ופ"ס מהל' פ"ח הלכה ה סמג עשין יב טור שו"ע יו"ד סי' רמב סעיף לד וסי' רנב סעי"ע :

סא פ טור שו"ע יו"ד סי' רנב סעיף ע :

סב צ הכל במוי' פ"ד מהל' כלי מקדש הלכה יט :

סג ק מיי' פ"ג מהל' מלכים הלכה ט :

סד ר מיי' פ"ח מהל' מחנות עניים הלכה יז סמג עשין קכב טור שו"ע יו"ד סי' רנח סעיף ע הכל שם :

תוספות הרא"ש

מה"מ דת"ר וכו' כאשר שרף את הפר הראשון וכו' ל' לכתב כאשר שרף את פרו מה ת"ל הראשון [שיהא] ראשון (לכל הטעודה) [לפר העדה] לכל מעשיו: **דתני'** והקריב את אשר לחטאת לחלוטה. בקרבן עולה ויורד כמעיעת קול וכימוי שפתים ועומאת מקדש וקדשיו כתיב : אלא זה בנין אב שיהא

תורה אור

מפלות קודמות לעולות שבאים עמהם : וקיי"ל דאפילו חטאת העוף קודמת לעולת בהמה . ואע"ג דבהמה עדיפא דהוי מין זכר . דלהכי אמרי קרא יחיד . דאי לחטאת בהמה הא לא צריך קרא דדם חטאת קודם לדם העולה שבאה מבלם . אלא לאמעי' דאי מהכמי חטאת לעוף דלאוכן ועולת בהמה דשמעון דקודמת חטאת העוף . אבל בחד נבחא לא אבכחת דמייתו חטאת העוף ועולת בהמה : **לחטאת** חסר כתיב . אלא למימר דמעלת חטאת זו הבאה ממעלת אחר חטאת : (דמ"ש) [מ"ש] הלי דיחיד ושלי דצבור ונכור קודמין ליחיד אמי' הוא בשיל . ואם לתמרי' בפ"ק דר"ה (דף מ: וש"מ) מנלן ונכור מלך בכנס תחילה לדין הם שאני כדמבאר שעמאל לאו אורת לרעת לאיתר מלכה אלכלי . אחר חטאת : (דמ"ש) הלי דיחיד ושלי דצבור ונכור קודמין ליחיד אמי' הוא בשיל . ואם לתמרי' בפ"ק דר"ה (דף מ: וש"מ) מנלן ונכור מלך בכנס תחילה לדין הם שאני כדמבאר שעמאל לאו אורת לרעת לאיתר מלכה אלכלי . ואע"ל מתמי דלפום תרגון לף : **ואומר** שמע נא יהושע בכהן הגדול . מאי ואומר וכ"ת בשאי לדוק בהכן דהוא מעמד בחוטים ותומים הו"ל כמו נבחא (במדבר כז) ולפני אלעזר [בהכן] יעמוד ושאל לו במשפט האורים (ותומים) ויהושע נביא היה ואם"ם היה צריך לאלעזר . אבל כה"ג שאינו מעמד בחוטים ותומים לא עדיף מנביא ת"ל שמע נא יהושע ובנים שני הוא וכבר פסקו אורים ותומים (קודם) : **משוחר** בשמן המשחה קודם למרובה בגדים . וה"ל איהא במסכת מזיר ר"פ כהן גדול משוח בשמן המשחה ומרובה בגדים משוח בשמן המשחה עדיף דמכיח בה הכא על כל המצות אבל מרובה בגדים לא . ותימה הא"ר טוה ר' הכנים גדולים כתחר . י"מ שאינו עומאה לכהן משיח . אחר שבא יאשיהו המלך המשמה המשחה (ותיו) [ומיו] מרובה בגדים לשמש תחתיו . ולא הגיהא דא"ל ה"ל נמכתב מטוח בשמן המשחה קודם למרובה בגדים שעבר כתאמרינן מרובה בגדים קודם למשיח שעבר ועוד דהתם במזיר ה"ל למימר משוח בשמן המשחה עדיף דחזי לעבודה ומרובה בגדים לא חזי לעבודה ובגדים ומבית שעבר מרובה בגדים עדיף דקילו מרובה בגדים ואילו משיח שעבר לאו כר עבודה הוא דאיהו ראוי לא לכה"ג ולא לכהן הדיוט . ופי' כרב ר' מנה מאוכרת דכגון [אנלה אוו] שהלה כה"ג ואוקמו אחר התיתו וכיון שבימת ימים רבים בכה"ג מהמעמ אין מעבירין אותו אף בכשר או שנרפא דוקא בשיבא קרי שהבני אינו מטמא אלא לפי שעה חוזר לאשון לעבודתו : **מרובה** בגדים קודם למשיח שעבר . כגון שאינה קרי לכה"ג קודם שנמ שמן המשחה ומשחו אחר התיתו ומת כה"ג ומיתו אחר התיתו אחר שנמ שמן המשחה . ומה שלא מיתו מטוח שעבר (אע"פ) [אפשר] שבאחר מתחכם ומעבלה יותר לו שמא ע"פ מלך מיטוחו כמו שמלינו שהיו הכמנים עפ"י מלך בנית שני בנרבי דמים (יומא דף מ: ית. ובמות מה.) : **אבעיא** להו לענין טומאה סגן ומשוח מלחמה אינו מהן קודם . הך בעיא איתא נמי במזיר בנים ר"ג ואין (וכתב) [כתוב] שם לענין טומאה . אלא סגן ומשוח מלחמה מאי . ומשוח דקאי תמתיניתן כה"ג ומיר שהיו מהלכין בדרך ומצאו מת מצוה ר' אלעזר אומר יטמא כה"ג ואל יטמא מזיר . ותכ"ל ומאי מזיר ואל יטמא כה"ג . ועוי' קאי הכנוי' משוח מלחמה וסגן מלחמה לאחיותו חייבי ומשוח הכי סוגלך בשם לענין מאי (וכא דלא מבעיא) [ופשיטא] נמי לענין המיותו משוח מלחמה קודם לפי שהוא רגלי ערכי מלחמה וחיי ישראל הנין בו אבל לענין טומאה משוח לא אי סגן עדיף לפי שהוא מוזון לשמש אחת כה"ג :